

Πύ
103

M. 2, 768.

Q. 549, 1^a

II M
103

 ORATIO
RECITATA A D. IACO
BO MILICHIO DOCTO
re artis Medicæ, in renunciatione
gradus D. Pauli Vadini Do
ctoris artis Medicæ, de
studio doctrinæ
Anatomicæ.

VVITEBERGÆ,

Anno, 1550.

Die Sexto Nouemb.

re
un
fe
un
ni
ob
ci
in
ce
fus
eti
ge
igi
ctr
ces
has

QK 103
ORATIO.

DEO generis humani
consociatio, admiranda
Dei sapientia instituta
est, ut alij alios de Deo
& de rerum natura do-
ceant, & uult Deus pu-
blice inter homines sona-
re doctrinae vocem, laudari res bonas, &
uituperari malas, Vult rectis iudicijs con-
sistentibus regi genus humanum, non
uult singulos dispersos ac palantes commi-
nisci proprias opiniones, quarum uarietas
obruit ueritatem, Deum contumelia affi-
cit, & distractionem generis humani facit
infinite. Coetus igitur discientium & do-
centium instituti sunt, & publici congres-
sus, non solum ad formanda iudicia, sed
etiam ad frenandam & coercendam in-
geniorum petulantiam & uanitatem. Ut
igitur iuniores uideant & audiant, quae do-
ctrinarum genera, quae artes, & qui artifi-
ces iudicio seniorum probentur, mos est
has testimonij nostri renunciations pu-
blice

A ñ blise

blice facere. Simul etiam in his congressi-
bus habentur orationes, non inani ostens-
tatione, sed ut iuniores commoneant,
quarum artium cognitio expetenda sit,
quæ opiniones fugiendæ sint, ut & Deus
recte celebretur, & hæc hominum natura
copulata Legibus & ueris artibus conser-
uetur. Non igitur conuenire se iuuentus
ad inutilia spectacula & ad ludos existi-
met, sed ad honestam & salutarem com-
monefactionem. Et quidem in templo
ad aram conuenimus, quia gratissimum
Deo sacrificium est oratio de rebus bonis.
Et simul hic vota coniungenda sunt, ut
Deus conditor generis humani, & fons
sapientiæ seruet ac regat nos, ut libenter
inter nos & ipse uersetur, imò ut filius Dei
petit, ut unum in ipso simus.

Cum autem sæpe hic de consideratio-
ne naturæ dictum sit, & amplitudo argu-
menti superet omnium Angelorum & ho-
minū eloquentiam, tunc enim natura re-
ctius cognoscetur, cum in illa cœlesti scho-
la Ideam nobis uniuersi operis, ostendet
archia

architectus, alias de alia parte dicimus. Ac
nunc alloquar adolescentes, eosque ad dis-
cenda initia doctrinae anatomicae adhor-
tabor. Cuius studia quicumque iuuant, aut
excitant, profecto de humano genere pre-
clare merentur. Haec enim sapientia &
moribus utilis est, & ad tuendam ualetu-
dinem, & ad depellendos morbos neces-
saria. Quare & illa uetusta & sapiens anti-
quitas huius doctrinae studiosissima fuit.

Multae sunt, ut scitis, doctrinae Physi-
cae partes. Exordia quaedam usitate in scho-
lis traduntur de Elementis, de certo nume-
ro primarum qualitatum, quibus miranda
sapientia Deus uagabundae materiae quasi
metas circumdedit, de loco, de motu, de
tempore, de corporibus mixtis, de diffe-
rentiis causarum, Haec qualiacumque exordia
cognosci necesse est. Sed tradenda sunt
ordine, & non miscendae prestigiae inani-
um disputationum, quales fuerunt illae ue-
teres de Democriti Atomis, & multae re-
centes, an totum distinguatur a partibus, si-
mul sumptis, & aliae. Accidit enim & in

A iij hoc

hoc genere doctrinae, ingeniorum uanitate, ut relictis materijs necessarijs, quia uidebantur esse notae, procul questitae sint argutiae, admirationem pariturque propter nouitatem, cum reuera longe maior sit sapientia, mediocris consideratio rerum, quas Deus in natura condidit, in quibus conspicui suam sapientiam uoluit, quam illae uerborum cauillationes, quarum nulla est in uita utilitas.

Mox autem ex illis exordijs Physicis ducatur iuuentus ad aspectionem humani corporis, ut nos ipsos, qui certe precipuum opus in hac uisibili natura sumus, agnoscere incipiamus. Et quamuis dulcedo cognitionis per sese inuitat bona ingenia, tamen & utilitatis magnitudine moueamur, quae quidem in conspectu est. Ratio tuenda ualetudinis non potest quotidie ex Medicorum praescriptis peti, sed aliqua ex parte singulis propter quotidiana pericula nota esse debet, ad quam cognoscendam profecto necesse est multorum membrorum positus, substantias, qualitates, & officia scire, ac obseruare quae quibus foueantur
aut

aut ledantur. Hæc quantulacumq̄ cognis-
tio prodest ad uitandos multos morbos,
sæpe etiam Philosophica diligentia depelli
possunt recens nati morbi anteq̄ cōfirmat-
tur, quibus postea Medici frustra adhibe-
rent remedia. Id fieri non potest nisi cor-
poris humani ædificium aliquo modo no-
tum sit. Sæpe in subitis periculis orificio
uentriculi accidunt accidentia, quæ in tem-
pore animaduersa facile arceri possunt, ne-
glecta uero necem adferunt.

Est autem manifestus furor, nō moueri
cura tuendæ uitæ & ualeitudinis, quam &
precepit Deus & adiuuat. Vult .n. & esse
genus humanum et in hac mortali uita præ-
parari homines ad æternam cœlestis Eccle-
siæ cōsuetudinem. Nec subito uult extin-
gui omnes, sed superstites esse aliquos pro-
pter iuniorum educationem, institutiōem,
defensionem & gubernationem. Hęc Dei
voluntas sæpe consideranda erat, & ut uitæ
onera & hos cōmunes labores minus mo-
leste ferremus, & ut hæc fragilia corpora
maiore diligentia propter uoluntatem Dei
& aliorum necessitatem foueremus.

A iij

Cum

Cum autem nota sit hæc prima utilitas
considerationis humani corporis, accedo
ad alias, Nutrix est multarū uirtutum hæc
ipsa aspectio ædificij multarum in nobis
partium. Et quia prima uirtus est, agnitio
Dei opificis, ualde confirmatur adsensio
de prouidentia, cum admirandam artem
in tota fabricatione hominis considera-
mus, de qua non temere dictum est, ho-
minem esse paruum mundum, quia
mens imago Dei est, fastigium hominis
cerebrum, nerui & spiritus, qui guber-
nant omnes actiones, cœlestem natu-
ram referunt, Culina gignens alimentum,
terræ & aquæ similior est. Cor autem qd
fons est uitæ & uiuifici caloris Soli rectis-
sime conferri existimo. Iam singulæ par-
tes ita apte distributæ sunt locis, & distin-
ctæ materia, figuris, qualitatibus, ut ordi-
ne ac arte conuincamur, hanc rerum natu-
ram nequaquam casu extitisse, sed esse
mentem conditricem, quæ de sese testimo-
nium extare in hominum natura, idēq; à no-
bis agnosci & intelligi uelit. Verum est
hanc totam pulcherrimam mundi machi-
nam,

nam, templum Dei esse, & impressa uestigia architecti multis partibus, sed eo magis homo templum Dei est, quia cætera corpora cum sint sine mente, non agnoscunt artem & opificem. Humana mens agnoscit artem & opificem, & uidet in se ipsa expressissimum de Deo testimonium noticiis numerorum & ordinis, discrimen honestarum & turpium actionum, quæ in mente humana quasi æterno septo distinctæ sunt. Res tales ita casu ex atomis conflatas esse impossibile est. Itaque sæpe quasi intuens hominem, & in nobisipsis hæc uestigia Dei lustrans, cohorresco toto corpore, ac doleo tantam Dei neglectionem nobis obrepere, cum tam perspicua & non fallentia testimonia de sese nobis impresserit, sed assensio de prouidentia firmior esse, & reuerentia erga Deum maior, si sæpe & attente hoc ædificium aspiceremus. Iam quanto hoc admirabilius est, quod res diuersissimas in homine quasi in paruū mundum inclusit architectus, Culinam & mentem.

Cum homo conditus sit ad imaginem
A v & cele

& celebrationem Dei, & ut fruatur eius
sapientia & bonitate in omni æternitate,
quid opus est culina, quæ erit ociosa in
illa æternæ Ecclesiæ consuetudine, Sed
haud dubie facta est harum dissimilimarū
rerum copulatio, culinae & mentis, hanc
ipsam ob causam, quia Deus in hac uita il-
lius æternæ lucis & uitæ initia uult accendi.
Vult nunc quoq; nos esse sua templa, qua-
re studia sint ardentiora, quæ uiam ad eius
agnitionem ostendunt, & sit cura maior
regendi mores, ita ut hæc ipsa Dei vox so-
nans in nostris mentibus præcipit. Nec
tantum conuincit nos hic ordo, ut esse
Deum fateri cogamur, sed etiam qualis sit
monet, & imaginem gubernationis diuinae
in nobis circumferimus. Tota anti-
quitas hoc modo distribuit hominis uires,
dixit in nobis esse τὸ ἡγεμονικόν, τὸ θυμικόν,
καὶ τὸ θρεπτικόν. ἡγεμονικόν continet notitias
as rectrices uitæ. Hæ cum discernant ho-
nesta & turpia, ostendunt qualis sit Deus,
Videlicet, sapiens, uerax, bonus, benefi-
cus, iustus, castus, liberrime agens, uindex
scelerum, talem intelligimus esse illam opti-
mam

nam mentem architecturalem, quæ quidam & nos uult cum archetypo cōgruere.

Et ut discrimē hoc honestarum et turpiū actionū firmiter esset, addidit θυμικὸν in corde æterno & immutabili ordine, dolores exiciales in corde uiolationem discriminis illius comitantur, ut naturæ extinctio iudicium architecti ostendat. Vides enim in homine pictam esse formam iusticiæ, præluceat in ἠγερμονικῶν recta noticia, & comes est uindex iustissimus, & implacabilis dolor in θυμικῶν, horrendis pœnis delens naturam propter scelera, & quanquam nunc in hac prauitate naturæ alij etiam uiciosi impetus in corde accenduntur, tamen etiam cum id fit, semper extremus & ualentissimus comes est hic uindex, qui est diuini iudicij custos & executor. Hæc Dei uestigia in nobis adeo expressa & conspicua sunt, ut plusquam Cyclopicus furor sit, nolle ea agnoscere, & qui sese aspiciunt fateri coguntur hæc quæ dicimus uerissima esse.

Est autem in Deo & hoc decus, quod est agens liberum, eius boni imaginem in nobis

nobis etiam conspici voluit, quod & ad
gubernationem morum utile est, obtem-
perant τῷ ἡγεμονικῷ nerui, & motus volun-
tarij instrumenta, ita ut cedere membra ex-
terna suo arbitrio possit. Retrahit Achillem
τὸ ἡγεμονικόν, & manus cohibet ne interfici-
ant Agamemnonem, sed gladium rursus
in uaginam condant. Hæc libertas in no-
bis reliqua est, & ut sit frenatrix errantium
cupiditatum, & cōmonefaciant nos, Deū
uere esse agens liberum, non enim à serua
natura quale numen fingunt Stoici, libera-
rum agens condi potuisset.

Præterea sunt & aliæ in nobis imagines
Dei impressæ nobis, ut sint & commone-
factrices de ipso, & sint uirtutum semina
& stimuli uidelicet, σοφία, amor sobolis in
parentibus, & beneuolentia in sobole erga
parentes, misericordia erga calamitosos,
defensio supplicum, amicicia æqualum
& honestis officijs coniuictorum. Etsi
autem Stoicis ridiculum uideretur Deo tri-
buere affectus, tamen quoties in calamita-
te sobolis parentes sui amoris & doloris
uulnera

uulnera sentiunt, cogitent similem amo-
rem esse in Deo erga filium, & erga nos,
nam de filio expresse dicit, Hic est filius
meus dilectus, quo delector, hunc audite.
Vera non frigida, non simulata dilectio
est in Deo erga recte inuocantes ipsum,
& uera & ingens ira, quæ est iusticiæ uin-
dex & custos. Sunt in aliquibus & Heroi-
cæ quedam flammæ, uel sapientiæ, ut in
uaticinantibus & excellentibus artificibus,
quorum iudicia similia sunt uaticinijs, uel
fortitudinis, ut in Alexandro. Hi motus e-
tiam ostendunt familiaritatem Dei cū ho-
minibus. Tam multa testimonia de Deo
cum in nobis cernimus, confirmari assen-
sionem de prouidentia nihil dubium est.
Hæc autem assensio fons est multarum a-
liarum uirtutū. Ut autem hæc testimonia
utcumq; cerni & intelligi possint ædificia-
um hominis aspici oportet.

Cum autem agnoscimus hanc miran-
dam similitudinem noticiarum in menti-
bus humanis & in diuina, cogitemus nos
uere Deo curæ esse, cum res in ipso opti-
mas,

mas, scilicet, sapientiæ suæ radios, in nos
trasfuderit. Sunt & hæc diuinitatis umbræ
in nobis, quod nostræ mentes cogitatione
formant imagines, & quod spiritus nati in
corde adfectuum flammam spargunt. Hæc
propositæ sunt, ut cum audimus filium
Dei nominari Patris æterni imaginem,
καὶ λόγον, gigni eum cogitatione discamus,
Spiritus uero flammam esse diuini
amoris. In harum maximarum rerum con-
sideratione nos adiuuari adspeditione natu-
ræ hominis fatendum est, Ideo enim uesti-
gia diuinitatis multa nobis impressa sunt, ut
agnoscamus architectum, & tota nostra ui-
ta ad normam diuinæ mentis congruat, cuius
in nos similitudo transfusa est. Addi-
tum autem est δεπτικον superioribus uirib.
quo opere testatur architectus se etiam uitæ
corporum consulere, se uelle nutrire & fo-
uere humanum genus. Ita prouidentia di-
uina & amor erga nos in omnibus ædificij
partibus conspicitur.

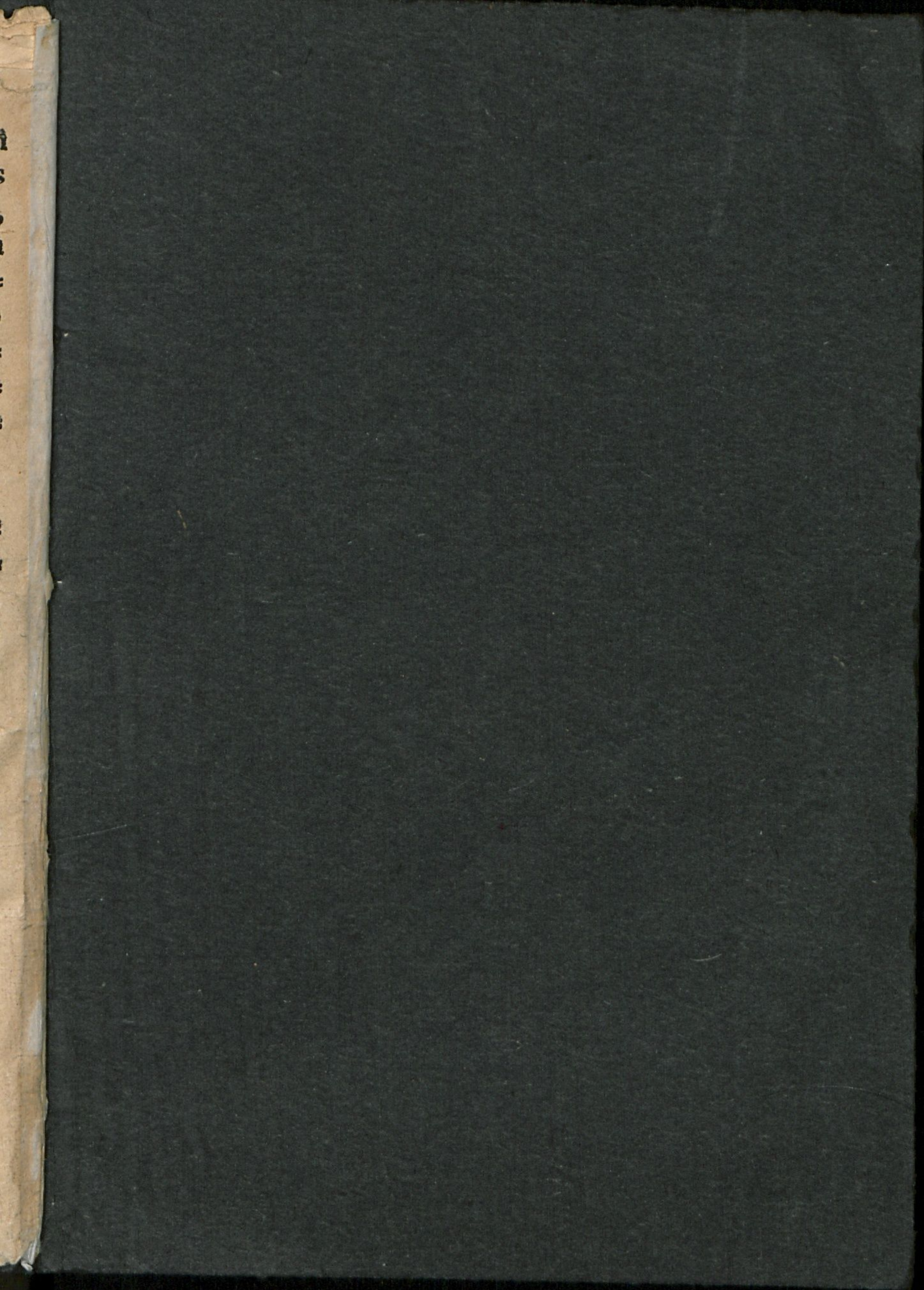
Confirmata autem assensione de pro-
uidentia, postea sequuntur cæteræ uir-
tutes

tutes quarum normæ lucent in mentibus.
Tueri hoc Dei templum studeamus, non
cedibus, non intemperantia uiolamus, nō
polluamus libidinum confusionibus. Vi-
demus singulas partes ad ordinem, & mo-
dum certum factas esse. Has ita regere, ut
earum natura postulat, iusticiam esse intel-
ligamus. Hic si de singulis partibus dicen-
dum esset, quæ diuersarum uirtutum offi-
cijs seruiunt, nimis longa futura esset ora-
tio. Sed tamen vos adhortor, ut iam men-
tes uestræ ipsum hominem intueantur, &
in partium substantijs dissimilitudinem cō-
templamini. Stat Cerebri fastigiū & suas
habet cavitates spirituum plenas, perinde ut
hoc cœlū ambiens molē reliq̃ uniuersam.
Natura etiam Cerebri similis est cœlesti.
Et fiunt in eo actiones mirandæ, cognitio,
ratiocinatio, conseruatio imaginum in me-
moria, recordatio, Quas actiones fieri spi-
rituum ope non dubium est, & esse quasi
pulsationes spirituum ad cerebri corpus.
Nascitur autem spiritus in corde, & postea
nouas uires, nouam lucem accipit in Cere-
bro. Hæc etsi nondum introspicimus,
tamen

OK
TU
103
tamen existat in nobis tantorum operum
admiratio, & simul opificij & conditoris
reuerentia excitetur. Non cœli puritas,
non stellarum fulgor, non solis claritas uin-
cit hanc flammam, quæ nominatur spiri-
tus tum uitalis tum animalis, Hanc rem no-
bilissimam & sedem Dei in nobis, & pre-
stantissimarum actionum effectricem a-
gnoscamus, & quantum possumus, no-
stra diligentia foueamus.

Turbatur autem multipliciter, mala uis-
us ratione, intemperantia, incendijs libi-
dinum, immoderatis æstibus adfectuum
iræ, odij, amoris, dolorum, adflatu malo-
rum dæmonum. Ardet Marius cupidi-
tate uindictæ, & odio Syllæ ac cæterorum
Principum. Hoc æstu turbidorum adfec-
tum, incensi spiritus impellunt eum, ut
nec in cogitando, nec in agendo seruet or-
dinem, ruit furenter & se uiciam explet. Et
hanc ipsam spirituum confusionem &
rabiam diaboli magis etiam ut uenti agi-
tant. Ita furores orti & aucti totas gentes
perdunt. Hęc pericula intelligenda sunt,
Vt in

X 2212141

Fragment of text on the spine edge, including characters like 'S', 'E', and 'E'.

M. 2, 768.

Q. 549, 1^a

II M
103

 ORATIO
RECITATA A D. IACO/
BO MILICHIO DOCTO/
re artis Medicæ, in renunciatione
gradus D. Pauli Vadini Do/
ctoris artis Medicæ, de
studio doctrinæ
Anatomicæ.

VVITEBERGÆ,

Anno, 1550.

